

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Обліково-економічний факультет

(повна назва факультету)

Кафедра економічного аналізу

(повна назва кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри _____

(підпис)

к.е.н., доцент Волкова Н. А.

(прізвище та ініціали)

“ ___ ” _____ 20__ року

Дипломна робота

Магістра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

з теми:

Облік, аудит та аналіз операційних витрат підприємства
(на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)

Виконала: студентка VI курсу, групи 1
спеціальності

8.03050901 «Облік і аудит»

(шифр і назва спеціальності)

Малицька І.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Гайдаєнко О.М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент головний бухгалтер Шуляк Т.В.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ.....	6
1.1 Економічна сутність витрат операційної діяльності.....	6
1.2 Класифікація операційних витрат.....	13
1.3 Дискусійні питання щодо формування витрат та калькулювання собівартості.....	17
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ – ПРИЛАД».....	21
2.1 Документальне оформлення обліку операційних витрат на прикладі ТОВ «Телекарт-прилад».....	21
2.2 Особливості обліку прямих матеріальних витрат.....	38
2.3 Особливості обліку витрат на оплату праці.....	44
2.4 Особливості обліку інших прямих та непрямих витрат.....	48
2.5 Аудит операцій пов'язаних з обліком операційних витрат.....	51
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ–ПРИЛАД».....	65
3.1 Аналіз структури витрат підприємства.....	65
3.2 Аналіз прямих витрат на оплату праці.....	71
3.3 Аналіз витрат операційного періоду.....	75
3.4 Маржинальний аналіз операційних витрат.....	81
3.5 Економіко- математичне моделювання оптимізації операційних витрат.....	91
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101
ДОДАТКИ.....	109

ВСТУП

Витрати підприємства були і залишаються важливою економічною категорією, яка характеризує результати діяльності підприємства та його рентабельність. Важливою умовою успішної діяльності підприємств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоспроможність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання продуктивності підприємств.

Останнім часом стало зрозуміло, що внаслідок посилення конкуренції, ускладнення операційних процесів та необхідності максимально швидко задовольняти запити суб'єктів ринкового середовища і для малих і для середніх компаній все більш актуальною стає проблема отримання інформації, яка об'єктивно та оперативно відображає господарську ситуацію [58, с. 18].

Отримання такої інформації можливе лише за умови створення відповідних механізмів управління витратами в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Витрати можуть розглядатися як відносно самостійний об'єкт управління, аналіз складу та динаміки якого дозволяє оцінити відповідність змін, що відбулися у звітному періоді стратегічним намірам підприємства.

Актуальність теми зумовлена тим, що сучасні умови господарювання вимагають вирішення цілого ряду нерозв'язних облікових питань. Зокрема це є теоретичні та методологічні аспекти обліку, аудиту та аналізу витрат.

Метою виконання дипломної роботи є вивчення організації та методики обліку, аудиту та аналізу операційних витрат основної діяльності підприємства.

Відповідно мети у дипломній роботі поставлені та підлягають розв'язанню наступні **завдання**:

- розглянути витрати як складову господарської діяльності підприємства;
- дослідити нормативно-правове регулювання та провести огляд спеціальної літератури з обліку, аудиту та аналізу витрат;
- розглянути організаційно-економічну характеристику базового підприємства;

- дослідити методику бухгалтерського обліку операційних витрат;
- дослідити методику аудиту операційних витрат;
- провести аналіз ефективності витрат операційної діяльності;
- визначити та обґрунтувати напрямки удосконалення обліку, аудиту та аналізу операційних витрат на базовому підприємстві.

Сьогодні витрати розглядає значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених та науковців. Серед них можна виділити таких як: О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валусь, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, З.В. Задорожний, Г.Г. Кірейцев, Я.Д. Крупка, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, В.О. Ластовецький, В.Г. Линник, Б.М. Литвин, О.В. Олійник, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, І.Д. Фаріон, М.Г. Чумаченко, С.І. Шкарабан. Вони проводять дослідження щодо теоретичних та практичних аспектів обліку витрат, зокрема, розглядають поняття та класифікацію витрат, методи обліку, узгодженість податкового та бухгалтерського обліку, методики проведення аудиту витрат, ефективності управління витратами.

Об'єктом дослідження операційних витрат ТОВ «Телекарт-Прилад».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку, аудиту та аналізу операційних витрат.

Методи дослідження. Як основний метод дослідження у дипломній роботі застосований системний підхід до вивчення економічних процесів у їх взаємозв'язку та взаємозалежності з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків.

Для досягнення мети, поставленої у магістерській роботі, було використано такі методи:

- теоретико – методичні основи дослідження ґрунтувались на загальнонаукових методах пізнання. Теоретичне узагальнення, групування та порівняння використовувались для розкриття сутності понять «витрати», «види діяльності», «класифікація витрат».

- при проведенні діагностики ефективності витрат використовувались абстрактнологічні, конкретно-наукові методи: індукції – на етапі збору, систематизації й обробки інформації для проведення дослідження; дедукції – у процесі теоретичного осмислення ситуації та пошуку першопричин її виникнення і

передумов вирішення; аналізу та синтезу, групування і порівняння, структурування – для поєднання і оцінки різних складових економічних явищ як єдиного процесу.

- вивчення та аналіз витрат на ТОВ «Телекарт-Прилад» здійснювалося із застосуванням експертних оцінок, порівняння, вимірів та розрахунків. У роботі також використовувались методи логічного аналізу – при виявленні проблем і обґрунтуванні напрямів удосконалення обліку та аналізу операційних витрат;

- при розробці прогнозної оцінки рентабельності основної операційної діяльності на підприємстві «Телекарт-Прилад» використовувався метод математичного моделювання. А саме об'єднання кореляційного аналізу та регресійного аналізу (кореляційно-регресійний аналіз). При цьому передбачається, що в результаті такого аналізу буде побудована регресійна залежність (регресійний аналіз) і розраховані коефіцієнти її щільності (кореляційний аналіз).

Інформаційною базою наукового дослідження стали законодавчі й нормативні документи з питань бухгалтерського обліку й аудиту грошових витрат, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з цих питань, періодичні видання з питань економіки. Також була використана фінансова звітність та документи первинного, аналітичного і синтетичного обліку ТОВ «Телекарт-Прилад».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і вирішенні комплексу питань, пов'язаних із удосконаленням організації та методики обліку, аудиту та аналізу операційних витрат з урахуванням специфіки приборобудівельної галузі на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад» та сучасних тенденцій її розвитку.

Структура дипломної роботи визначена метою і завданнями і включає в себе вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаної літератури та додатки.

ВИСНОВКИ

В результаті вивчення економічної літератури та нормативних документів з питань обліку, аудиту, аналізу та моделювання витрат операційної діяльності, а також дослідження діючої практики з зазначених питань на ТОВ «Телекарт-Прилад», можна зробити висновок, що бухгалтерський облік операційних витрат на підприємстві здійснюється згідно діючого законодавства. Він відбувається на основі журнально-ордерної форми за допомогою автоматизованої системи IT-Enterprise («IT - Підприємство»).

Але вивчення діючої практики обліку та аудиту операційних витрат ТОВ «Телекарт-Прилад» дало змогу виділити наступні недоліки існуючої системи обліку та аудиту:

- у первинних документах не заповнюються всі належні реквізити, що загрожує не правильному відображенню даних;

- не виконується план ремонту основних засобів за термінами; не вивчається якість ремонтних робіт та чинники неякісних робіт (брак запчастин, наявність кваліфікованих кадрів, перевищення кошторису та інше). Таке дослідження слід проводити за конкретними видами устаткування;

- підприємство має особисто розроблений перелік загальновиробничих витрат, який відповідає специфіці діяльності, але при цьому статті загальновиробничих витрат перетинаються зі статтями інших прямих витрат, що може призвести до їх повторного обліку та збільшення виробничої собівартості робіт, послуг. Також в собівартості виконаних робіт, послуг загальновиробничі витрати не вирізняються окремо.

- на підприємстві не має взаємозв'язку між підрозділами, що збільшує ймовірність помилок в обліку та звітності;

- на ТОВ відсутня система внутрішнього контролю .

Для усунення недоліків рекомендуємо:

- звернути увагу при заповненні типових форм обліку (необхідно заповнювати всі реквізити, бо правильність відображення даних на рахунках і в регістрах дає змогу уникнути помилок або неточностей);

- оскільки технічний стан основних засобів залежить від своєчасного та якісного ремонту, управлінському персоналу необхідно удосконалити методику обліку витрат на ремонти основних засобів, що підвищить ефективність управління витратами; розробити моделі залежності експлуатаційних витрат від віку устаткування, яка дозволить визначити доцільність проведення ремонту основних засобів;

- вважаємо доцільним відокремлювати інші прямі витрати від загальновиробничих з метою недопущення викривлення звітності, покращення контролю та спрощення обліку витрат;

- організувати систему внутрішнього контролю;

- проводити зовнішню аудиторську перевірку, в першу чергу для підтвердження правильності та достовірності фінансової звітності та інформації, яка служить джерелом для прийняття управлінських рішень.

В результаті аналізу операційних витрат звітного періоду зроблені наступні висновки:

- виробництво є матеріаломістким. За рахунок зменшення фактичної матеріаломісткості продукції порівняно з 2014 роком на 6,55 коп., сума операційних витрат на виробництво продукції зменшилась на 2355,84 тис.грн. (таблиця 3.15).

- за результатами аналізу фонду оплати праці із-за збільшення трудомісткості виробництва продукції порівняно з 2014 роком, її собівартість зменшилась на 1481,84 тис.грн. (таблиця 3.16).

- провівши аналіз адміністративних витрат виявлено, що загальна сума витрат в 2015 році порівняно з 2014 роком збільшилась на 112 тис.грн. При цьому сума економії склала 12 тис.грн., а сума перевитрат 124 тис.грн. (таблиця 3.7). Також виявлена тенденція до зниження їх рівня, що свідчить про позитивну динаміку (рис.3.1).

- сума витрат на збут в 2015 році порівняно з 2014 роком збільшилась на 85 тис.грн. При цьому економії не відбулося по жодній із статей, сума перевитрат – 85 тис.грн, що є резервом скорочення собівартості (таблиця 3.8).

- сума інших операційних витрат в 2015 році порівняно з 2014 роком зменшилась на 3987 тис.грн. При цьому загальна економія по окремим статтям склала 3972 тис.грн, а загальна сума перевитрат склала 15 тис.грн, що є позитивною тенденцією (таблиця 3.9).

- в рамках маржинального аналізу було проведено аналіз собівартості по двох видах приладів «СТКЗ-10А1Н5Р» та «ЕГА-9» і розглянули вплив зміни обсягу виробництва, суми постійних і питомих змінних витрат. При цьому негативним чинником було збільшення питомих змінних витрат по обох видах продукції. По виробу «СТКЗ-10А1Н5Р» зменшення собівартості у сумі 85 грн. відбулося за рахунок збільшення обсягу виробництва цього виду продукції (ефект «масштабу виробництва» призвів до зменшення собівартості на 118 грн.) та зменшення, в результаті цього, постійних витрат (що знизило собівартість відповідно на 15 грн.) є цілком закономірним. Перевитрати ж спостерігаються за рахунок збільшення питомих змінних витрат в сумі 48 грн., що є об'єктом наступного факторного аналізу. Собівартість одиниці продукції «ЕГА-9» збільшилась фактично у порівнянні з планом на 174 грн. головним чином також за рахунок збільшення питомих змінних витрат на виробництво цього виду продукції – на 169 грн. Збільшення собівартості на 14 грн. за рахунок зменшення обсягу виробництву (26 од.) та зменшення, в результаті цього, постійних витрат (що знизило собівартість відповідно на 9 грн.) є цілком закономірним (таблиця 3.10).

- аналіз кількісного рівня дослідження фінансового результату показав, що маржинальний дохід підприємства в 2015 порівняно з 2014 роком збільшився на 3027 тис.грн., частка маржинального доходу у виручці від реалізації у 2015 році в порівнянні з 2014 збільшилась з 4,19 % до 8,99 %. «Критична точка» обсягу продаж у 2015 році склала 15432,68 тис.грн. В цьому ж році підприємство отримало прибуток 2933 тис.грн. Таким чином, запас фінансової міцності на підприємстві у

2015 році збільшився на 2144 тис.грн., підприємство стало більш ефективним (таблиця 3.11).

Результати кореляційно-регресійного аналізу дозволили намітити основні шляхи збільшення рентабельності основної операційної діяльності ТОВ «Телекарт - Прилад», а саме:

- прискорення росту чистого доходу порівняно зі збільшенням собівартості робіт, послуг шляхом залучення нових замовників та збільшення якості виконуваних робіт та послуг, а також підтримання тенденцій щодо оптимізації операційних витрат та дотримання відповідного рівня еластичності витрат до фінансових результатів;

- зменшення рівня виробничого левериджу шляхом зменшення долі постійних витрат, що дозволить мінімізувати виробничий ризик;

- подальше зниження оплатомісткості робіт, послуг шляхом підвищення продуктивності праці та оптимізації структури та чисельності апарату управління підприємства.

Таким чином для оптимізації операційних витрат слід передбачити проведення інноваційних заходів:

- впровадження нових технологій;
- поліпшення організації виробництва та праці;
- застосування ресурсозберігаючої техніки;
- використання маловідходних технологій тощо.

Ці заходи сприяють усуненню непродуктивних витрат і втрат, ліквідації браку, кращому обслуговуванню обладнання, посиленню контролю за зберіганням ресурсів, зменшенню частки управлінських видатків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2464-17>
2. Закон України "Про аудиторську діяльність" від 22 квітня 1993 № 3125-XII // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.99 р.// Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
4. Податковий кодекс України № 2755-IV від 02.12.2010 р.//Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Мінфіну №73 від 07.02.2013р. // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92. Бухгалтерський облік. Хрестоматія: Збірник систематизованого законодавства. – 2007. – С. 101-105.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 із змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027>
8. Положення “Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку”, затверджено наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.95// Все про бухгалтерський облік №45, 1995р., ст. 22 –25.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами та доповненнями від 25 вересня 2009 року. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

10. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами та доповненнями – Режим доступу: <http://epodatok.com.ua/ua/handbooks/1957>
11. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) затверд. наказом міністерства промислової політики України від 9 липня 2007р. №373
12. Артими-Дрогомирецька З. Економічний ризик : навч. посіб. / З. Артим-Дрогомирецька. – Львів : Магнолія, 2015. – 320 с.
13. Атамас П.Й. Управлінський облік / П.Й.Атамас. - Навчальний посібник. - Д.- К.: Центр навчальної літератури, 2011. - 440 с.
14. Безверхий К. В. Непрямі витрати в системі управління промислових підприємств: обліково-контрольний аспект : монографія / К. В. Безверхий. – К. : ЦУЛ, 2013. – 276 с.
15. Благой В. В. Факторний аналіз беззбиткового обсягу продажів / В. В. Благой // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2013. - № 22. - С. 146-151. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2013_22_27.
16. Бондар М. І. Звітність підприємства : навч. посіб. / М. І. Бондар. – К. : ЦУЛ, 2015. – 570 с.
17. Бондаренко Т. Ю. Класифікація загальновиробничих витрат та підходи до їх поділу на постійні та змінні / Т. Ю. Бондаренко. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(1).
18. Боримська К. П. Стандарти управління ризиками в посиленні обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємством / К. П. Боримська. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(1). - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escnof_2013_10\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escnof_2013_10(1)_12).
19. Бугас Н. В. Бюджетування як ефективний інструмент управління витратами / Н. В. Бугас // Бізнес Інформ. - 2012. - № 5. - С. 190-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_5_54.

20. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник. – Житомир: Рута, 2006 – 680 с.
21. В.Ф. Максимова, О.В. Артюх: навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротاپринт, 2013. – 267с.
22. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія і практика: Навч.-практич. посібник / Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
23. Гайдаєнко О.М. Структуризація витрат на основі аналізу фінансової звітності /О.М. Гайдаєнко// Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні вимоги до обліку та контролю у контексті глобалізації: Одеса, 22-23 травня 2009 р. – Одеса, ОДЕУ, 2009. – 258 с.
24. Гайдаєнко О. М. Комплексне управління фінансовими ресурсами підприємства / О. М. Гайдаєнко, А. І. Решетник // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 (м. Луцьк) / відпов. ред. Н.В. Семенишена. – Тернопіль : Крок, – 2014. – 332с.
25. Гайдаєнко О. М. Стратегічний аналіз: навчальний посібник / О. М. Гайдаєнко. - Одеса: Атлант, 2010. - 324 с.
26. Гамзаєва Е. М. Формування доходів і витрат у податковому і бухгалтерському обліку / Е. М. Гамзаєва // Управління розвитком. - 2014. - № 5. - С. 76-78. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014.
27. Гамова О. В. Проведення аудиту витрат на виробництво: теоретичні аспекти / О. В. Гамова, В. А. Головань // Економічний вісник Донбасу. - 2014. - № 1. - С. 126-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_1_22.
28. Грінченко, А.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки та втрати [Текст] / А.В. Грінченко // Економічний форум. – 2012. – № 3 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ekfor/2012_3/1.pdf
29. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп. [текст] Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 424 с.

30. Дерій В. А. Економічні показники витрат підприємства та собівартості продукції в обліку, статистиці й аналізі / В. А. Дерій, С. Ю. Попіна // Облік і фінанси. - 2015. - № 2. - С. 15-21.
31. Дрозд І.К. Аудит фінансових результатів: теоретико-методологічний аспект [монографія] / І.К. Дрозд, В.М. Іванов, Г.Б. Назарова, І.С. Шалімова; за загальною редакцією І.К. Дрозд // -К.: ТОВ «Видавництво «Сова», 2013. - 208с.
32. Дишко І.Ю. Теоретичні аспекти сутності та класифікації адміністративних витрати / Штулер Ю.Ю. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5 (107). – С. 222 – 227.
33. Довгопол Н., Нестеренко М. П(С)БУ 16 «Расходы» между финансовым и управленческим учетом // Бухгалтерский учет и аудит. – 2011. – № 6. – с.3 – 15
34. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку / А. В. Долюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 1. - С. 59-64. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_1_14.
35. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. – 2015. – 310с.
36. Енгельс І. О. Засади підвищення ефективності використання ресурсів підприємства за рахунок оптимізації структури витрат / І. О. Енгельс // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка. - 2014. - Т. 22, вип. 8(1). - С. 52-57. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2014_22_8\(1\)__10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2014_22_8(1)__10)
37. Заблоцький Б. Ф. Економіка і організація іноваційної діяльності : навч. посіб. / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге вид. – К. : Ліра-К, 2015. – 428 с.
38. Зеленко С. В. Проблеми організації обліку витрат на якість продукції / С. В. Зеленко // Агросвіт. - 2012. - № 24. - С. 29-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2012_24_9
39. Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами та витратами: Навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. Іванюти С. М. — К.: Центр навчальної літератури, 2010.
40. Іванюта О. В. Економічний аналіз стану загальнопромислових витрат

великих промислових підприємств / О. В. Іванюта // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 41-53. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_2_9.

41. Коба О. В. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу / О. В. Коба, Ю. Ю. Миронова // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 4. - С. 99-103.

42. Куцик П. О. Обліково-аналітична концепція управління загальновиробничими витратами підприємства / П. О. Куцик, О. М. Мазуренко. – Львів: "Растр-7", 2014. – 288 с.

43. Маркс К. Капітал [Електронний ресурс] / Карл Маркс – Режим доступу до ресурсу: http://bookz.ru/authors/karl-marks/kapital_383/1-kapital_383.html.

44. Коверда А. В. Конспект лекцій з дисципліни «Аналіз діяльності підприємств» для студентів усіх форм навчання. – Одеса: ОДЕУ, Ротапринт, 2010. – 103 с.

45. Корольова О. І. Облік витрат виробництва: проблеми та перспективи розвитку / О. І. Корольова // Економіка та управління на транспорті. - 2015. - Вип. 1. - С. 79–90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_12.

46. Кундря – Висоцька О. П. Організація обліку. – К.: Алерта, 2011. – 223 с.

47. Линник О. І. Особливості обліку та оцінки витрат відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку / О. І. Линник, О. В. Кадук // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2014. - № 33. - С. 22-27. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpipt_2014_33_6.

48. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник. – Київ: Вид-во "Центр навчальної літератури", 2015. – 528 с.

49. Марушак С. М. Оцінка та управління підприємницькими ризиками : навч. посіб. / С. М. Марушак, Г. В. Єфімова, О. В. Пащенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 296 с.

50. Матвійчук М. З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві / М. З. Матвійчук // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 299-305.

51. Матюха М. М. Особливості формування управлінської звітності про сукупні доходи (витрати) / М. М. Матюха // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 1-2(2). - С. 45-48. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2(2)_16).
52. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: Київ. нац. торг. – екон. уніве-т, 2008. – 514 с.
53. Ніконович М. О. Інформаційне забезпечення аудиту витрат виробництва / М. О. Ніконович // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Економічна. - 2014. - № 1096, вип. 87. - С. 125-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhE_2014_1096_87_21.
54. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник для бакалаврів всіх напрямків підготовки. – Одеса, ОДЕУ.– 2010 – 348 с.
55. О.Варчук. Проблеми визначення поняття «витрати» / О.Варчук // Галицький економічний вісник. — 2012. — №6(39). — с.98-103
56. Осадча О. О. Управлінський облік в контексті аналізу формування прибутку від операційної діяльності / О. О. Осадча. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(1).-321с.
57. Островський П.І., Гострик О.М., Добрунік Т.П., Радова О.В. Моделювання економічних процесів: Навчальний посібник. – Одеса, ОНЕУ, 2012. – 132 с.
58. Погосова А. В. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: переваги та недоліки / А. В. Погосова, О. Ф. Ярмолюк // Облік і фінанси. - 2012. - № 4. - С. 18. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_4_5.
59. Портна О. В. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / О. В. Портна, Н. М. Єршова. – К. : Патерик, 2015. – 312 с.
60. Руденко О. О. Визначення витрат операційної діяльності підприємства у міжнародному та національному законодавстві / О. О. Руденко // Управління розвитком. - 2014. - № 7. - С. 128-130.

61. Рябенко Г. М. Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації / Г. М. Рябенко, Ю. С. Резніченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 319-321. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_6_77.
62. Саннікова С. Ф. Аналіз витрат і результатів операційної діяльності в залежності від інноваційної спрямованості виробництва / С. Ф. Саннікова, А. С. Головка // Економічний простір. - 2014. - № 89. - С. 205-215. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escpros_2014_89_22.
63. Стригуль Л. С. Актуальні проблеми системного підходу до організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємств / Л. С. Стригуль, В. П. Остапенко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. - 2014. - № 37. - С. 116-120. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiaks_2014_37_21.
64. Сучасні проблеми розвитку економічного аналізу як інструменту ефективності діяльності. За ред. Волкової Н.А. / О. П. Бланарь, О. М. Гайдаєнко, Н. А. Волкова та ін. – Одеса: ОНЕУ, - 2012. – 294 с.
65. Томілова Н. О. Формування інформаційної бази для забезпечення ефективної системи управління витратами підприємства / Н. О. Томілова, С. П. Ремінна // Економіка та управління АПК. - 2013. - Вип. 11. - С. 62-65. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есупарк_2013_11_15.
66. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства: Навч. посібник. –К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
67. Тюленева Ю.В. Шляхи зниження собівартості продукції / Ю.В. Тюленева, К.В. Роспопчук // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. – 2012. – № 10. – С. 283-286
68. Хринюк О. С. Проблеми ефективного управління витратами на підприємствах України / О. С. Хринюк, Н. С. Вернигора // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2013. - № 49. - С. 219-222.
69. Шавкун Г. П. Удосконалення оцінки ефективності системи управління витратами промислового підприємства / Г. П. Шавкун // Наука й економіка. - 2014. - Вип. 1. - С. 170-175.

70. Юрченко О. А. Методика внутрішнього контролю витрат іншої операційної діяльності / О. А. Юрченко // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 1-2(2). - С. 52-55. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2\(2\)__18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2(2)__18)

71. Яровенко Т. С. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах / Т. С. Яровенко, А. О. Довга, В. Е. Остряніна // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка. - 2013. - Т. 21, вип. 7(2). - С. 181-188. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2013_21_7\(2\)__29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2013_21_7(2)__29).